

רבנו נחמן מברסלב

פירושים
על
פרשת השבוע

ראשון

ראה אנכי נתן לפניכם היום בְּרָכָה וקְלָלָה.

לשחט מן הצואר דיקא, דהינו הקנה והושט והורידין שהם סמוכים לכלי הדבור. ועל-כן תקון השחיטה על ידם דיקא, כי דרך שם יוצאים הנפשות בבחינת (שיר השירים ה): נפשי יצאה בדבורו. ועל-כן לשם מתכנסים כל הדמים בשעת השחיטה, כי שם מקומם לצאת דרך שם, 'כי הדם הוא הנפש' ויציאת ועלית הנפשות הוא דרך שם.

ועל-כן מחמת ששם עקר הנפש, ועל-כן שם תלוי החיות, ומחמת זה נאחזים שם ביותר הקלפות, כי קנה וושט וורידין הם בחינת 'שלשת שרי פרעה' (לקוטי תורה פרשת וישב) שהם עומדים שם לינק מהדבור והנפש שיוצא דרך שם תמיד, בבחינת נפשי יצאה כו'. ובפרט בבחמה שהנפשות שיש שם הם בחינת נפשות העשוקים שירדו ונפלו ממדרגתם, ממדבר לחי ונמל מהם הדבור, כי הבחמה אין לה כח הדבור. ועל-כן בבחמה השלשת שרי פרעה, שהם השלש קלפות הנ"ל, הם שם בתקף והתגברות יותר. כי בחינת הדבור, בחינת הנפשות כבוש אצלם, כי שם מתגבר רוח הבהמיות שהוא בחינת הקלפות הנ"ל וכובשים את הנפש שהוא בחינת הדבור אליהם עד שיוורד הנפש ממדרגתו לגמרי, ממדבר לחי. ועל-כן צריך לשחט מן הצואר, לשחט הקנה וושט וורידין, להכניע שלשת שרי פרעה. ואזי לשם מתכנסים ויוצאים כל הדמים, שהם הנפשות, ויוצאים ועולים מחי למדבר על-ידי הברכה והספין של שחיטה...

ועל-כן כל זמן שלא שחט הבחמה מן הצואר אפלו אם יחתך איבר ממנה בספין, אין כח הבהמיות נכנע ואין הנפש יוצאה דרך שם, כי יציאת הנפש הוא רק דרך השלשה הנ"ל בבחינת נפשי יצאה וכו'. ושם הוא הנכנעת הקלפות, כי שם אחיותם במקום עקר החיות של הנפש. ועל-כן כשיאכל חס ושלום איבר מן החי הוא אוכל הנפש עם הבשר כי עדין נשאר בו נפשו וחיותו. כי כל איבר מושך לעצמו חיות ואין החיות והנפשות יוצאים מן האיברים רק דרך בית השחיטה, כי דרך שם מתאווית הנפש לצאת, כי שם נתתקנת ועולה מחי למדבר, אבל כשחותך איבר ממנה במקום אחר, אזי, אדרבא, האיבר מושך לעצמו חיות, והחיות שהוא הנפש נשאר בו ואינה יוצאה ממנה. ועל-כן אסרה התורה, כמו שכתוב (דברים יב): לא תאכל הנפש עם הבשר, כי אין הבשר נכשר ונתר באכילה רק אחר יציאת הנפש ממנה, אבל הנפש בעצמה אסור לבלותה ולאכלה. נמצא, כשיאכל חס ושלום איבר מן החי, הוא רוצח ממש, כי הורג את הנפש. (הלכות אבר מן החי – הלכה א, אות א)

הברכה והקללה נעשה אצל האדם כפי הכלי שיש לו (כי התורה יש לה שני פחות: להמית ולהחיות, כמו שאמרו: ושמתם – זכה, נעשית לו סם חיים וכו', הכל לפי הכלי שלו, הינו כפי תפיסתו, תפיסת המחין שלו), כמו שכתוב: ראה אנכי נתן לפניכם בְּרָכָה וקְלָלָה. לפניכם דיקא, כי מלפני הקדוש-ברוך-הוא יוצא אור פשוט, הינו אותיות פשוטים, ולפי האדם בן נעשה הצרופ: אם הוא אדם טוב, נעשה צרופ של בְּרָכָה, ואם לאו – להפך. וזה: לפניכם בְּרָכָה וקְלָלָה – דיקא, כי לפני ה' עדין אין ציור לצרופ הזה, אם הוא בְּרָכָה אם לאו. (לקוטי מוהר"ן חלק א – סימן לו)

יב,ו

ושמחתם בכל משלח ידכם

בכל הדברים שבעולם נתערב (מחטא אכילת עין-הדעת) רוח האדם, שהוא בחינת דעת דקדשה, ברוח הבחמה, שהוא בחינת כח המדמה, שמשם נמשכין כל התאוות הבהמיות. וזה עקר תקון האכילה דקדשה, לזכות לברר על-ידי זה רוח האדם מרוח הבחמה, לברר הטוב מהרע שהוא בחינת כח המדמה, ועקר הברור הוא על-ידי שמחה, ועל-כן צריכין לאכל בשמחה, כמו שכתוב: "לך אכל בשמחה לחמו", כי עקר תקון וברור האכילה הוא על-ידי השמחה, שעל-ידי זה מבררין המדמה. וזה בחינת קרבנות, שאז היו הלויים מנצחים בשיר על הדוכן בשעת הקרבת הקרבן, כי עקר הקרבן הוא לברר רוח האדם, רוח טובה מן רוח הבחמה. וזה נעשה על-ידי השיר והנגינה. בחינת: ושמחתם בכל משלח ידכם, שזה נאמר על ענין הקרבנות שמביאין ברנל. וזה בחינת (פסחים קט): אין שמחה אלא בבשר בהמה שמביאין ממנה קרבנות, כי שם עקר בחינת השמחה, כי עקר ברור הבהמיות, דהינו ברור המדמה הוא על-ידי שמחה ונגון. (הלכות טרפות – הלכה ב, אות ב)

יב,כז

ולא תאכל הנפש עם הבשר

וזה בחינת אסור איבר מן החי, כי אין שחיטה אלא מן הצואר, כי השחיטה היא להכניע כח הבהמיות ולהעלות הנפש מחי למדבר. ועל-כן צריך

וְנָתַן אֱלֹהִים אוֹת אוֹ מוֹפֵת.

וּבֵּא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת

אֵימָה בַּפֶּרֶק הַנַּחֲנֵקִין: רַבִּי יוֹסִי הַגִּילְיִי אוֹמֵר הִגִּיעָה תּוֹרַה לְסוֹף דַּעְתָּהּ שֶׁל עֲבוּדַת כּוֹכָבִים, לְפִיכֶךָ נִתְּנָה הַתּוֹרָה מִמְּשָׁלָה בַּהּ, שֶׁאִפְלוּ מֵעֶמִיד לְךָ חֵמָה בְּאֻמְצַע הַרְקִיעַ אֶל תִּשְׁמַע לוֹ, וּפְרֵשׁ רִשׁׁי: נִתְּנָה הַתּוֹרָה מִמְּשָׁלָה בַּהּ, כְּלוֹמֵר אִפְלוּ תִרְאֶה אוֹתוֹ נִבְיֵא מוֹשֵׁל וְעוֹשֶׂה כְּרִצּוֹנוֹ, דְּכַתִּיב וְנָתַן לְךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. כֹּל זֶה שׁוֹד לַעֲנִיָּן, עַד כִּמָּה וּכְמָה כַח הַבְּחִירָה מְגִיעַ, וְהֵבֵן מֵאֵד.

וְעָקֵר כַּח הַבְּחִירָה הִיא עַל־יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הָעֲלִים וְהַסְתִּיר רִצּוֹנוֹ בְּהַסְתְּרוֹת וְהַעֲלָמוֹת גְּדוֹלוֹת, וְתֵלָה הַכֹּל בְּרִצּוֹן הָאָדָם, בַּחֲיִנַּת "וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם", הֵינּוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְסַר הַבְּחִירָה לְהָאָדָם, וּבִדְרֹךְ שֶׁאָדָם רוֹצֵה לִילָךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. וְכִמּוֹ שִׁישׁ כַּח בְּאָדָם לְשֹׁבֵר תִּאוּוֹתָיו וְלַבְּרַח מְרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ לוֹ כַּח לְהַפְּךָ, לִילָךְ אַחַר שְׂרִירוֹת לְבוֹ וְלַהֲתַגֵּבֵר בְּרִצּוֹנוֹת רַעִים כְּאֵלוֹ, עַד שֶׁכִּבְיָכּוֹל יִכְרִיחַ רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ לְמִלֵּאת תִּאוּוֹתוֹ וּרִצּוֹנוֹ הָרַע. כְּמוֹ שֶׁרֹאִין שֶׁאֶחָד נִכְסֵף מְאֹד בְּרִצּוֹן חֶזֶק לְדַבֵּר שֶׁבְקִדְשָׁה, לְנַסֵּעַ לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל אוֹ לְהַצְדִּיק וְכִיּוֹצֵא, וַיֵּשׁ לוֹ עַל זֶה מְגִיעוֹת רַבּוֹת וְעַצוֹמוֹת, וְהוּא כִּמְעַט מִן הַנִּמְנָע וְלִמְעַלָּה מִדְּרֹךְ הַטָּבַע אֶף־עַל־פִּיכֵן יוֹכֵל לְהִתְגַּבֵּר בַּחֲשֵׁק גְּדוֹל כְּזֶה וּבְרִצּוֹנוֹת וּכְסוּפִים חֲזָקִים כָּל־כֶּךָ, עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה רִצּוֹנוֹ וּמְסַבֵּב עִמּוֹ בְּדַרְכִים נִפְלְאִים וּבַהֲשִׁיגָה נִפְלְאָה שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהוֹצִיא מִחֲשַׁבְתּוֹ הַטּוֹבָה מִן הַכַּח אֶל הַפַּעַל. אֲבָל אֵת זֶה לַעֲמַת זֶה עֹשֶׂה אֱלֹקִים, שְׁנַם הַהוֹלֵךְ לְדַבֵּר עֲבָרָה, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אוֹ לִילָךְ לְמַרְחָקִים לְאַבֵּד נִפְשׁוֹ לְדַעַת, לְלַמֵּד חֲכָמוֹת חִיצוֹנוֹת וְכִיּוֹצֵא, וַיֵּשׁ לוֹ גַּם־כֵּן עַל זֶה מְגִיעוֹת רַבּוֹת וְעַצוֹמוֹת, וְהוּא כִּמְעַט מִן הַנִּמְנָע וְשֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע, רַק הוּא מִתְגַּבֵּר בְּרִשְׁעוֹתוֹ בְּרִצּוֹן חֶזֶק כְּזֶה, עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְסַבֵּב עִמּוֹ כָּל־כֶּךָ עַד שֶׁבֵּא לְשֵׁם, וְכֹל זֶה מַחֲמַת גְּדֹל כַּח הַבְּחִירָה, כִּי בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֵה לִילָךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. אֶךְ הַחֲלוּק וְהַהִפְרָשׁ יִכּוֹלִין הַכֹּל לְהִבִּין: כִּי זֶה הָאִישׁ הַכָּשֵׁר, כֹּל יִסוֹד כּוֹנֵתוֹ וּרִצּוֹנוֹ בְּשִׁבִיל הַתְּכַלִּית הָאֱמִתִּי הַנִּצְחִי, לְפָרֵשׁ מִתִּאוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה הַכְּלָה וְהַנִּפְסָד וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂזֶה עָקֵר הַתְּכַלִּית, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ נִפְלְאוֹת לְמִלֵּאת רִצּוֹנוֹ, וְאֵן בּוֹדָאִי אֲשֶׁרִי לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא; וְזֶה הַהִפְּךְ כֹּל כּוֹנֵתוֹ וּרִצּוֹנוֹ לְתִאוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה וּשְׂרִירוֹת לְבוֹ הָרַע, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹרֵד לְבָאֵר שַׁחַת וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אֲבֵד.

וְזֶה גַם כֵּן מָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ג) אוֹר אֵלוֹ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים, הַשֶּׁךְ

אֵלוֹ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רָשָׁעִים, וְעַדִּין אֵינִי יוֹדַע בְּאֵיזָה מַהֵם הוּא חֲפָיִן, תְּלַמוּד לֹאמַר: וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר כִּי טוֹב וְכוּ'. הֵינּוּ שֶׁהִרְשָׁעִים מִהַפְּכִים הַשֶּׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ, שֶׁקָּר לְאַמֵּת וְאַמֵּת לְשֶׁקֶר עַד שֶׁאֵי אִפְשָׁר לִידַע בְּאֵיזָה מַהֵם ה' יִתְבָּרֵךְ חֲפָיִן, לְכֵן נֹאמַר: וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שָׁם) שֶׁרָאָה שְׂאֵין הָעוֹלָם כְּדֹאֵי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְעַמֵּד וּנְגִזוֹ לְצַדִּיקִים לַעֲתִיד לְבוֹא. הֵינּוּ שְׂמִי שֶׁחֲפָיִן לִידַע הַדְּרֹךְ בְּאֵיזָה מַעֲשִׂים ה' יִתְבָּרֵךְ חֲפָיִן יִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֱמֵת, כִּי אֲעֲלֶם נְגִזוֹ הָאוֹר הַטּוֹב וְיִלָּךְ בְּדַרְכֵיהֶם לְהַסְתַּבֵּל מֵעוֹדוֹ עַד סוֹפוֹ, מִבְּחִירוֹתוֹ עַד זְקֻנוֹתוֹ, עַל תְּכַלִּיתוֹ הַנִּצְחִי וְאֵן יֵדַע הָאֱמֵת בְּאֵיזָה מַהֵם חֲפָיִן ה' יִתְבָּרֵךְ:

וְעִין בְּסִנְהֵדְרִין פָּרֵק אַרְבַּע מֵיתוֹת (דָּף סה) מֵאָמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: תֵּנִיא וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמְּתִים! זֶה הַמְּרַעִיב עֲצָמוֹ וְכוּ'. וְכִשְׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְגִיעַ לְמַקְרָא זֶה הָיָה בּוֹכָה: וְמָה הַמְּרַעִיב עֲצָמוֹ כְּדִי שֶׁתִּשְׂרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה, הַמְּרַעִיב עֲצָמוֹ שֶׁתִּשְׂרָה עָלָיו רוּחַ טְהוֹרָה עַל אַחַת כִּמָּה וּכְמָה, אֲבָל מָה אֵעֲשֶׂה שֶׁעוֹנוֹתֵינוּ נִרְמוּ לָנוּ שֶׁנֹּאמַר (יִשְׁעִיָּה נט) עוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם. (הַלְכוֹת בְּרַבַּת הַשַּׁחַר – הַלְכָה ה, אוֹתִיוֹת עַח עַם לְפִי אוֹצַר הַיְרָאָה – יְרָאָה וְעֲבוּדַת, אוֹת ט)

יד, א

בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם

לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא תִשְׂמִנו קְרָחָה בֵּין עֵינֵיכֶם עַל מֵת

שֶׁסְּמֵךְ אֵצֶל מִצְוָה זֹאת דִּיקָא לְקִרְוָתֶם בְּשֵׁם בְּנִים, כִּי הֵא בְּהָא תִלְיָא וְהוּא טַעֲמוֹ שֶׁל מִצְוָה זֹאת, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ אוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל: בְּנִים אַתֶּם וְכוּ' וְעַל־כֵּן אֲסוּר לְהִתְגַּדְּדוֹ וְלַעֲשׂוֹת קְרָחָה עַל מֵת, כִּי צַרִּיכִין לְהֶאֱמִין שֶׁבְּאֱמֵת הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד כְּדִי לְזַכּוֹת עַל יְדֵה דִיקָא לְהִגִּיעַ לְבַחֲיַנַּת בָּן, שֶׁעָקֵר גְּזֵרַת הַמִּיתָה הוּא כְּדִי לְבַטֵּל וּלְבַלּוֹת בְּעֶפְרָר זְהָמַת בַּחֲיַנַּת הָעֶבֶד, כְּדִי שֶׁנִּזְכָּה לַעֲתִיד לְקוֹם בַּתְּחִיָּה בְּגוֹף זָךְ וְאֵן נִזְכָּה לְהִיּוֹת בְּבַחֲיַנַּת בָּן כְּמוֹ בֶן הַמַּחְפָּשׁ בְּנִגְזֵי אָבִיו, כִּי אֵן נִזְכָּה לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּבַחֲיַנַּת שֵׁם הָעֵצָם, וְעַל־כֵּן מְקַשֵּׁר הַיָּטֵב מִקְרָא הַנִּזְלׁ בְּקַשֵּׁר נִפְלָא, כִּי דִיקָא מַחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּאֱמֵת בְּנִים בַּחֲיַנַּת בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם, עַל־כֵּן לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְכוּ', כִּי הַמִּיתָה טוֹבָה גְּדוֹלָה כְּדִי לְזַכּוֹת לְהִגִּיעַ עַל־יְדֵי זֶה לְבַחֲיַנַּת בָּן בְּשְׁלָמוֹת. (הַלְכוֹת בְּרַבַּת הַשַּׁחַר – הַלְכָה ג, אוֹת מוה)

בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא תִשְׂמוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם

כי אֲנַחְנוּ עִם קְדוּשׁ צְרִיכִין תְּמִיד לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר סִטְרָא דְמוֹתָא שְׁהִיא הַסִּטְרָא אַחְרָא. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְשַׁמֵּר אֶת הַזְכָּרוֹן מְאֹד, דְּהֵינּוּ לְאַדְבָּקָא מַחְשַׁבְתִּיהָ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, שְׂזֵהוּ בְּחֵינֵת זְכָרוֹן, כַּמּוּבָא בַּמֶּאמָר "וַיְהִי מִקֵּץ", בְּסִימָן גַּד (לְקוּטֵי חֶלֶק א), כִּי עֲלָמָא דְאַתִּי הוּא מְקוּם הַחַיִּים, כִּי דוּעַ, הַפֶּד הַשְּׂכַחָה שְׁהוּא סִטְרָא דְמוֹתָא, כְּמוֹ שְׂכַתוּב שָׁם, בְּחֵינֵת נִשְׁכַּחְתִּי כְּמַת מֵלֵב. וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַזְכָּרוֹן הוּא עַל-יַדֵּי הַשְּׂכַחָה, דְּהֵינּוּ לְשַׁבַּח מֵהֵלֵב כָּל עַסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שְׁהֵם חוּץ מֵעֲלָמָא דְאַתִּי, דְּהֵינּוּ כָּל הַתְּאוּוֹת רַעוּת וּמַדּוּת רַעוּת צְרִיף לְהַשְׂכִּיחַ אוֹתָם מֵהֵלֵב וְשֵׁלָא לְזַכֵּר אוֹתָם כְּלָל בְּבְחֵינֵת וְשַׁכְחֵי עַמְדָּא וּבֵית אַבִּיד. וְאִזּוּ יִשַׁבְּרָא שְׁלֵמוֹת לְהַזְכָּרוֹן, דְּהֵינּוּ שְׂוִיבָל לְאַדְבָּקָא מַחְשַׁבְתִּיהָ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, כִּי כָּל זְמַן שְׂזוּכֵר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְאִינוּ שׂוֹכַח אוֹתוֹ, בּוֹדְאֵי הוּא רְחוּק מִבְּחֵינֵת זְכָרוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּק מַחְשַׁבְתּוֹ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, כִּי הָעוֹלָם הַבָּא וְעוֹלָם הַזֶּה הוּא שְׁנֵי דְבָרִים וְזֶה הַפֶּד מִזֶּה כִּי דוּעַ:

וְהַכְּלָל, שְׂאֵנוּ צְרִיכִין לְהַרְחִיק הַסִּטְרָא אַחְרָא, סִטְרָא דְמוֹתָא, שְׁלֹא לִינֵק מִהַקְדָּשָׁה. וְעַל-כֵּן כָּל עַסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה, שְׁהֵם חוּץ מִהַקְדָּשָׁה, חוּץ מֵעֲלָמָא דְאַתִּי, שְׁהֵם מִהַסִּטְרָא אַחְרָא, סִטְרָא דְמוֹתָא, בְּחֵינֵת שְׂכַחָה, צְרִיף לְשַׁבַּח אוֹתָם מִן הֵלֵב לְנִמְרֵי כְּנָ"ל, וְשֵׁלָא לְזַכֵּר אוֹתָם כְּלָל, כִּי כָּל זְמַן שְׂזוּכֵר אוֹתָם, נִפְגַּם הַזְכָּרוֹן דְּקִדְשָׁה, דְּהֵינּוּ לְאַדְבָּקָא מַחְשַׁבְתִּיהָ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי כְּנָ"ל. וְזֶה הַזְכָּרוֹן שֶׁל הַשְּׂכַחָה, דְּהֵינּוּ שְׂזוּכֵר אֶת הַדְּבָר שְׂצְרִיף לְשַׁבַּח, דְּהֵינּוּ חוּץ מֵעֲלָמָא דְאַתִּי כְּנָ"ל הוּא פְּגָם וּנְפִילַת הַזְכָּרוֹן דְּקִדְשָׁה. נִמְצָא, שְׂעַל-יַדֵּי זֶה הוּא נוֹתֵן חַס וְשְׁלוֹם כַּח וְחֵיוֹת לְהַסִּטְרָא אַחְרָא, דְּהֵינּוּ שְׂמַמְשִׁיד הַזְכָּרוֹן, שְׂמַשֵּׁם הַחַיִּים, אֶל הַהַפֶּד חַס וְשְׁלוֹם, דְּהֵינּוּ לְמְקוּם הַשְּׂכַחָה סִטְרָא דְמוֹתָא. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְשַׁבַּח אֶת הַשְּׂכַחָה, דְּהֵינּוּ כָּל עַסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה שְׁהֵם חוּץ מִהַקְדָּשָׁה, שְׁהֵם בְּלִים בְּחֵינֵת סִטְרָא דְמוֹתָא, בְּחֵינֵת שְׂכַחָה, צְרִיף לְשַׁבַּח אוֹתָם כְּדִי לְהַחְזִירָם לְמְקוּמָם, מִמְּקוּם שְׂבָאוּ לְשֵׁם יִלְכוּ, כִּי בְלִים בָּאוּ מִבְּחֵינֵת שְׂכַחָה. וְעַל-כֵּן צְרִיף לְהַחְזִירָם לְשֵׁם, דְּהֵינּוּ לְשַׁבַּח אוֹתָם וְשֵׁלָא לְזַכֵּר אוֹתָם כְּנָ"ל. וְאִזּוּ הַזְכָּרוֹן הַאֲמֵת, דְּהֵינּוּ הַזְכָּרוֹן שֶׁל הַקְדָּשָׁה כְּתוּבָנוּ כְּנָ"ל. וְעַל-כֵּן אֵנוּ מְצוּיִם שְׂלֹא לְהַתְקַשׁוֹת עַל הַמַּת יוֹתֵר מִדְּאֵי כְּדִי שְׂלֹא לְהַמְשִׁיד הַסִּטְרָא דְמוֹתָא חַס וְשְׁלוֹם, רַק צְרִיף לְהַעֲבִירָם מִדְּעַתּוֹ וּלְשַׁבַּחָם כְּנָ"ל, כִּי בְּחֵינֵת הַשְּׂכַחָה צְרִיכִין לְשַׁבַּח כְּנָ"ל, רַק צְרִיף לְעַשׂוֹת הַהַפֶּד מִמַּשׁ, דְּהֵינּוּ

לְאַדְבָּקָא מַחְשַׁבְתִּיהָ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, שְׁהוּא בְּחֵינֵת זְכָרוֹן, שְׂשֵׁם הַחַיִּים, כִּי כְּשֶׁמְדַבֵּק מַחְשַׁבְתּוֹ לְשֵׁם מִמְּלֵא לֹא יִצְטַעַר עַל הַמַּת, כִּי לְמָה לוֹ לְצַעַר, הֲלֹא, אַדְרָבָּא, עֲבָשׁוּ יִצָּא מִחַיִּי שְׂעָה וְזָכָה לְחַיִּים נְצַחִים, שְׁהֵם בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְעַל-כֵּן הַעֲבוּיִם שְׁהֵם רְחוּקִים מִהַקְדָּשָׁה, מִבְּחֵינֵת עֲלָמָא דְאַתִּי, כִּי הֵם מִן הַסִּטְרָא אַחְרָא, סִטְרָא דְמוֹתָא, עַל-כֵּן הֵם רוּצִים לְהַגְבִּיר חַס וְשְׁלוֹם אֶת הַסִּטְרָא אַחְרָא וְכוּ', וְעַל-כֵּן הֵם עוֹשִׂים קִרְחָה וּמַתְגַּדְּדִים עַל מַתָּם כְּדִי שְׂיִהְיֶה נִזְכָּר אֲצֵלָם וְלֹא יִשְׁתַּכַּח מֵהֵם, כְּדִי לְהַמְשִׁיד וּלְהַתְגַּבֵּר חַס וְשְׁלוֹם סִטְרָא דְמוֹתָא, וְהֵם רוּצִים חַס וְשְׁלוֹם לְהַמְשִׁיד בְּחֵינֵת הַזְכָּרוֹן אֶל מְקוּם הַשְּׂכַחָה כְּנָ"ל. וְעַל-כֵּן אֵנוּ מְצוּיִם וּמוֹזְהָרִים עַל זֶה, כִּי אֵנוּ צְרִיכִין לְשַׁמֵּר אֶת הַזְכָּרוֹן דְּקִדְשָׁה, דְּהֵינּוּ לְדַבֵּק מַחְשַׁבְתּוֹ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי שְׁהוּא מְקוּם הַחַיִּים כְּנָ"ל. וְצְרִיכִין לְשַׁבַּח אֶת בְּחֵינֵת הַשְּׂכַחָה כְּנָ"ל. וְעַקֵּר הָאִסּוּר שְׂלֹא לְעַשׂוֹת קִרְחָה עַל הַמַּת, שְׂלֹא לְהַתְגַּדְּדַת, דְּהֵינּוּ כְּתוּבָת קַעֲקַע, כִּי הֵם הָיוּ נוֹהֲגִים לְעַשׂוֹת כֶּךָ עַל מַתָּם — לְהַתְגַּדְּדַת וּלְעַשׂוֹת קִרְחָה בְּרֵאשִׁם, כְּדִי לְפַגֵּם אֶת הַזְכָּרוֹן שְׂבְּרֵאשׁ, כִּי הַזְכָּרוֹן הוּא כְּמַת, וְרוּצִים לְהַפֶּד, לְהַתְגַּבֵּר שֵׁם סִטְרָא דְמוֹתָא חַס וְשְׁלוֹם, לְעַשׂוֹת שֵׁם סִימָן לְזַכֵּר אֶת הַמַּת, שְׂזֵה בְּחֵינֵת פְּגָם הַזְכָּרוֹן, שְׂמַמְשִׁיכִין בְּחֵינֵת זְכָרוֹן אֶל מְקוּם הַשְּׂכַחָה כְּנָ"ל. וְזֶה בְּחֵינֵת קִרְחָה, דְּהֵינּוּ שְׂתוּלְשִׁין הַשְּׂעֵרוֹת שְׂבְּרֵאשִׁם, כִּי הַשְּׂעֵרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מַחֲזִין וְהֵם בְּחֵינֵת מְלָכוּת, כַּמּוּבָא בַּמֶּאמָר "מִיִּשְׂרָאֵל דְּסַכִּינָא" (סִימָן ל) וְשֵׁם עַקֵּר הַתְּגַבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחְרָא, סִטְרָא דְמוֹתָא, כְּבְּחֵינֵת רְגִלְיָהּ יוֹרְדוֹת מוֹת.

וְזֶה שְׂנִאָמַר: "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם". לַה' אֱלֹקֵיכֶם דִּיקָא, הֵינּוּ בְּחֵינֵת עֲלָמָא דְאַתִּי שְׂצְרִיף לְדַבֵּק מַחְשַׁבְתּוֹ שֵׁם. וְעַל-כֵּן "לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא תִשְׂמוּ קִרְחָה", כִּי זֶה פְּגָם הַזְכָּרוֹן כְּנָ"ל. וְזֶהוּ שְׂלַמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל מִפְּסוּק לֹא תִתְגַּדְדוּ (דְּבָרִים יד, א), שְׂלֹא תַעֲשׂוּ אַנְדוּת אַנְדוּת, כִּי צְרִיף לְדַבֵּק מַחְשַׁבְתּוֹ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וְשֵׁם אֵלוּ וְאֵלוּ דְבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים. (הַלְכוֹת קִרְחָה וְכְתוּבָת קַעֲקַע - הַלְכָה א)

וְלֹא תִשְׂמוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת

כִּי בְּשַׁעַת הָאֲבָלוֹת חַס וְשְׁלוֹם הוּא הַסְתַּלְקוֹת הַמַּחֲזִין, וְהַשְּׂעֵרוֹת הֵם מוֹתְרֵי מַחֲזִין. וּבְשַׁעַת הַסְתַּלְקוֹת הַמַּחֲזִין מְכַלְיָהֶם נִמְשַׁכֵּין הַמַּחֲזִין בְּיוֹתֵר לְתוֹף הַשְּׂעֵרוֹת. וְעַל-כֵּן אִם חַס וְשְׁלוֹם יִגְלַח אִזּוּ שְׂעֵרוֹתָיו, יוּכַל לְהַשְׁחִית מַחוּ חַס וְשְׁלוֹם, וְעַל-כֵּן צְרִיף לְהַמְתִּין עַד שְׂיִסְתַּלַּק וְיַעֲבֵר יְמֵי אֲבָלוֹ, וְאִזּוּ יִחְזְרוּ הַמַּחֲזִין וְיִזְדַּכְּכוּ וְיִשׁוּבוּ הַמַּחֲזִין לְמְקוּמָם בְּשְׁלוֹם וְלֹא יִשְׂאָרוּ

בהשערות כי אם מותרים מהין ואז יגלחם, כי אז צריך לגלחם כדי שלא יתרבו המותרות במח. (הלכות קרחה וכתבת קעקע - הלכה ג, אות ז)

יד, כב

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה

השדה התחתון מרמז לשדה העליון הקדוש שגדליו בה כל הנשמות הקדושות. כי הכל אחד, כי גם כל גדולי השדה התחתון הוא גם-כן רק נשמות קדושות, כי כל העשבים והצמחים והתבואות והפרות, כלם הם גלגולי נשמות בידוע. וכמו שראוין בשדה התחתון שכל תקוני השדה נעשין בכל שנה ושנה, כי בכל שנה ושנה גדלין פרות חדשים וחורשין וזורעין וקוצרין וכו' כמו-כן גם תקון הנשמות הקדושות הגדלים בהשדה העליונה הוא גם-כן בכל שנה, כי עקר תקונם הוא שיזכו להכלל בשלמות בבחינת התכלית, ששם כל אחד, כלו מוב, שזה בחינת שנים-עשר חדשי השנה כנגד שנים-עשר מזלות, שהם כנגד שנים-עשר שבטיות, שהם בחינת כלל הנשמות הקדושות, ושנים-עשר שבטים הם כנגד בחינת שנים-עשר גבולי אלכסון, בחינת שנים-עשר צרופי הוי"ה. ועקר תקון העולם הוא כשכל השנים-עשר גבולים נכללים באחד, הינו בשרשם, שהוא בחינת הוי"ה פשוטה, שהוא כלו מוב, כלו אחד, ואין שם שום אחיזת הדין כלל. וזה בחינת שנים-עשר מזלות המתגלגלים בקיע, וכלם מתגלגלים על נקדת המרכז שאין בו שום ציור, ששרשו מבחינת כלו אחד כלו מוב, וכל גלגולם וסבובם בכל שנה ושנה כל ימי עולם, הכל כדי שיכללו בבחינת כלו אחד כלו מוב, שזהו התכלית של כל העולם ומלאו. ועל-כן בכל שנה ושנה נעשה תקון השדה כנ"ל, כי בכל שנים-עשר חדשי השנה, שהם בחינת תקופת השנה, חוזרין ועולין ונכללין כל השנים-עשר גבולי אלכסון, שהם בחינת שנים-עשר מזלות, שנים-עשר חדשים, ונכללים בשרשם בנקדה הפנימית, שהוא בחינת כלו אחד כלו מוב, שזהו עקר בחינת תקון השדה כנ"ל.

וזהו בחינת עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה. כי התבואה היצא בכל שנה ושנה, בכל שנה דיקא כנ"ל צריכין לתקנה שתהיה נכללת בבחינת כלו אחד שהוא תקון השדה כנ"ל ועל-כן צריכין לתן תרומות ומעשרות ומתנות עניים מהתבואה. כי על-ידי שנותנין מהתבואה לכהנים וללוויים ולעניים כמו שצוטה התורה, על-ידי זה מרימין כל התבואה ונכללת בשרשה בכלו אחד. כי

החלק שנותנין לכהנים וכו' ולעניים הם חלק ה' יתברך כאלו נותנין לו יתברך, כי כהנים משלחן גבוה קא זכו, כמו שכתוב: "אני חלקך ונתחלתך בתוך בני ישראל". וכן כל מה שנותנין לעניים נותנין לה' יתברך, כביכול, כמו שכתוב: "מלוה ה' חונן דל וכו'". נמצא, שבה שמימינין מצוות המתנות מן התבואה בזה מרימין ומעלין כל התבואה לה' יתברך שהוא כלו אחד כלו מוב על-ידי שנותנין לו חלקו שצוה לתן חלקו לכהן וכו' ולעני:

וזהו בחינת מעשר מן המעשר, שהוא בסוד מאה ברכות בכל יום, כמובא, שהוא בחינת התפלה שכלולה מכל המאה ברכות שהוא בחינת ויזרע יצחק בארץ שהוא וימצא בשנה שהוא מאה שערים ויברכהו ה' בידוע. שכל זה הוא כדי לחזר ולכלל באחד על-ידי שנכללין עשר מעשר עד מאה עד שנכללין באחד, שהוא סוד מעשר מן המעשר, דהינו אחד ממאה שנותנין לכהן. ועל-כן כל אלו התקונים של תרומות ומעשרות ומתנות עניים שהם תקוני השדה הקדושה נעשין בכל שנה ושנה, כמו שכתוב: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה". כי עקר תקון השדה, דהינו שתהיה נכללת באחד, זה צריכין לעשות בכל שנה ושנה שכלולה מי"ב חדשים שבהם חוזרים הגלגלים בחינת י"ב גבולי אלכסון וחוזרין ושביין ונכללין ועולין בשרשם שהוא כלו אחד כלו מוב כנ"ל, שעל-ידי זה נתבטלין כל המצרים והדינים הנאחזין מבחינת הגבולים והצמזומים. (הלכות מצרנות - הלכה ג, אותיות בג ד וכו' לפי אוצר היראה - אור וחשך, אות מח)

טו, י

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו

וזהו שהזהירה תורה: "ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך", כי עקר הצדקה הוא הרצון טוב, להפך הרגז והאכזריות לרצון (כמבאר בלקוטי מוהר"ן חלק ב - סימן ד, עין שם). ועל-כן צריך לתן צדקה ברצון טוב בלי שום רע הלב כדי לבטל הרגז ולהמשיך הרצון שזהו עקר הצדקה, שעל-ידי זה זוכין לבטל כל הל"ט מלאכות של חל, שיש בהם אחיזת זהמת הנפש בחינת ל"ט קללות. וזהו "כי בגלל הדבר הזה יברכה ה'", "יברכה ה' דיקא הפך הקללות של חטא אדם הראשון שהוא בעצבון תאכלנה בחינת ל"ט מלאכות, כי על-ידי צדקה ברצון טוב זוכין להמשיך הארת הרצון על עולם העשיה ונכלל עשיה ברצון, ועל-ידי זה נתבטל כל העשיות וכל הל"ט מלאכות, כי נתקיים העולם

ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך

גדל מעלת הצדקה שהזוהירה התורה הקדושה עליה כמה פעמים, כי צריכין לתן להעניים חלקם שיש להם בהשפע שלו. כי בודאי גם לזה העני ואביון יש צנור של שפע, ואם היה העולם מתנהג כראוי לא היה שום אביון בעולם, כי היה יורד לכל אחד השפעתו משכל הכולל (ששם שרש כל ההשפעות כלם) דרך הצנור והפלי שלו, וכמו שיהיה לעתיד באמת כמו שנאמר אפס כי לא יהיה בך אביון, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל. כי כשישראל מקימין התורה, שאז הם נכללין בשכל הכולל, ונמשך השפע רק להם לכל אחד ואחד כפי הצנור שלו, כי בודאי יש לכל אחד מישראל כלי וצנור לקבל רב השפע, כי כל אחד מישראל יש לו חלק בהתורה הקדושה, שיוצאת משכל הכולל הנ"ל בבחינת אורייתא מהכמה עלאה נפקת, אבל עקר העניות הוא רק על-ידי שפוגמין בהתורה, והעקר על-ידי פגם אמונת חכמים, שעל-ידי זה נתערבבו ונתבלבלו הצנורות, עד שרב השפע יורדת לעובדי כוכבים ורשעים. ומעט השפע הבאה לישראל אינה יורדת בסדר, עד שהשפע של זה היא לפעמים אצל זה, ועל-כן זה יש לו עשירות גדול וזה עני ואביון, ובאמת בשרשו עשירות של זה רבו מחלק העניים, רק על-ידי פגם הנ"ל נתבלבל הסדר ויורדה השפע לזה, כמו שבעקר כלל השפע שבלה היא של ישראל, ועכשו בעונותינו הרבים רב השפע אצל העובדי כוכבים ומזלות, נמצא שהעובדי כוכבים ומזלות אוכלין השפע של ישראל, בבחינת והיה אם זרע ישראל וכו', וכמו שנאמר פרי אדמתך וכל יגיעך יאכל עם אשר לא ידעת, השם יתברך ירחם עלינו מעתה. כמו כן בין ישראל בעצמן העשירים אוכלים חלק העניים. ועל כן הזוהירה התורה מאד להחזיר ולתת להעני חלקו בטוב לבב ובשמחה ובסבר פנים יפות, כמו שנאמר ולא ירע לבבך בתתך לו וכו' כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך, כי באמת היא לטובה גדולה להעשיר בשמחה בצדקה ומחזיר להעני חלקו, כי אז כפי מה שמקיים מצות צדקה, הוא חוזר ופותר הצנורות של השפע שיהיה נמשך בהם השפע בסדר, בפרט בשזוכה לתן צדקה בשופי לתלמידי חכמים העוסקים בתורה באמת, שזה עקר אמונת חכמים בשמאמין בהם כל כף, עד שמפור ממונו בשביל להחזיק אותם ולהתקרב אליהם, ועל-ידי אמונת חכמים חוזרין

בחסדו לבד שהוא בחינת ברכה וחסד. וזהו "כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך", כי נמשך ברכה וחסד על כל העשיות על-ידי הארת הרצון עד שזוכין לבטל כל העשיות לגמרי, כי נכלל עשיה ברצון. והכל על-ידי הצדקה שמהפך רגז, בחינת עשיה, לרצון. (הלכות ערב - הלכה ג, אות יא)

ולא ירע לבבך בתתך לו

עקר הצדקה היא על-ידי משפט, וזה בחינת מה שהזוהירה תורה ולא ירע לבבך בתתך לו, כי רע הלב זה בחינת פגם המשפט התלוי בלב, כי עקר תקון הצדקה הוא על-ידי משפט שהוא ההפך מרע הלב, כי העשיר צריך לשפט את עצמו ולהבין כי בודאי השם יתברך עושה עמו חסד גדול שאינו ראוי אליו כלל, ונותן לו שפע ממון ועשירות, מה שכמה אנשים צדיקים וטובים ממנו אלפים פעמים, חיייהם תלויים מנגד ואין להם שום פרנסה וסובלים דחק גדול רחמנא לצלן, על-כן בודאי אין הדין נותן שאהיה כפוי טובה נגד השם יתברך, ובודאי חובה עלי לתת להשם יתברך חלקו אשר הזוהרנו לתן לעניים. כי באמת הכל שלו יתברך, רק שהשם יתברך חמל ולא הכביד על האדם לצוות עליו לתת ארבעה חלקים להעני וחלק חמש לו, כי בודאי כף היה המדה כי האדם העובד עבודת פרוץ אצל חברו ומכניס רוח גדול לחברו, אף על פי כן אינו נותן לו שכר עבודתו אפלו חלק מהמש רק איזה שכר קצוב, מכל שכר האדם אצל השם יתברך שחבל מהשם יתברך ואנחנו שלו וכל אשר לנו שלו, ואנחנו צריכים לחסדו ולטובתו וישועתו בכל עת ורגע ומבלעדו אין לנו מלך גואל ומושיע פודה ומציל ומפרנס וכו', בודאי ראוי לנו להחזיר הפקדון לבעליו ולחלק לצדקה כל מה שמרויח, רק לקח לעצמו פרנסתו בצמצום. מכל שכר שהשם יתברך מקל עלינו מאד ומצוה עלינו שיתנו על כל פנים מעשר או חמש, וגם הוא מבטיחנו לתן לנו ברכה בכפלים בזכות הצדקה, וגם בעולם הבא לא יקפח שכרנו, בודאי ראוי לתן חלק השם יתברך לעניים בשמחה רבה, אם יחשב דרכיו וישפט עצמו באמת, ואז יזכה להכניע רע הלב על-ידי המשפט ויקים ולא ירע לבבך בתתך לו ואז הצדקה בשלמות, כי אז מאיר בצדקה בחינת משפט, שעל-ידי זה יוכל להציל את העני מן העניות לגמרי על-ידי בחינת המשפט שמאיר בו, על-ידי הצדקה שנותן לו. (הלכות גבית מלוה - הלכה ג, אות ד לפי אוצר היראה - צדקה וגמילות חסדים, אות סג. ועין ממון, אות צב)

הצנורות לילך בסדר, ואז יורדת השפעה בשפי גדול לכל אחד ואחד, כי אפלו העשיר שמקבל עתה רב שפעה, אבל כשהוא שלא בסדר מחמת בלבול הצנורות, אזי לא תתקים אצלו זמן רב השפעתו. וגם על פי רב יש עפובים הרבה, מחמת שאין השפעה יורדת בסדר, אבל כשנותן צדקה בבחינת פתח תפתח את ידך לו, על ידי זה נפתחין הצנורות ויורדת השפעה בכרכה גדולה בסדר בלי עפוב, וזה כי בגלל הדבר הזה יברכה וכו'. (הלכות פקדון וארבעה שומרים - הלכה ה, אות לה לפי אוצר היראה - צדקה וגמילות חסדים, אות פח)

טו

כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך

כל זמן שאין האדם נופל עדין לתאות ממון, ואינו נטרד עדין כל-כך בטרדת הפרנסה וחמדת המון ותאות הנגידות והעשירות, אף-על-פי שהוא משקע בתאותו, עדין אפשר לדבר עמו ביראת-שמים ולהמשיכו ולקרבו אל השם יתברך ולהוציאו מתאוותיו הרעות. אבל כיון שנופל ונשקע בתאות ממון, אזי קשה מאד אפלו לדבר עמו מהתכלית באמת כראוי, כי מטרד מאד כל ימיו, ומחשבתו מבבלבלת מאד כל ימיו מרבו דאגתו והצטרכויותיו המרבים שהרבה עליו בעצמו, בפרט כמו ששכיח עכשו בעונותינו הרבים, שכל אחד רוצה דיקא להרבות צרכיו ולהתנהג בדרך הנגידים; אפלו עניים ואכיונים וקטנים במעלה מסתכלין בכל עת להתנהג בגדולות, במלבושים נאים ודירות ובכלים נאים, בפרט מי שיש לו עשירות קצת, שהוא עכשו עני ביותר, כי תקף שיש לו איזה סך ממון ועשירות קצת, הוא מרבה כבוד ביתו, עד שיש לו דחקות פרנסה יותר ממון הקודם לפי דעתו. וכשתובעין אותו לצדקה הוא משיב מיד: אי אתה יודע שעכשו בצוק העתים, ולא כימים הראשונים עכשו, כי הפשא-ומתן נלקה ונתמעט, ואין מרויחין כי אם פרנסה בדיקה! כי צרכיו מרבים מאד, והוא שוכח חסדי השם, שזה סמוך זמן לא כביר אשר הרויח כל זה הסך, כי רב העשירים היו בהתחלתם עניים ומשרתים ונאמנים, והשם יתברך הקימם מעפר ומאשפות ונתן להם עשירות, לכל אחד כפי מה שנתן לו השם יתברך, ועינו לא תשבע מפל זה ודאגותיו מרבות מאד מגדל רבוי צרכיו שהרבה על עצמו, כאלו הוא נולד עם כל זה וכאלו חיו תלויים בזה, ונדמה לו שאי אפשר לקמץ בשום דבר, רק בדרך אחד הוא מקמץ דהינו בצדקה, שכשתובעין אותו לצדקה הוא משיב: צרכי מרבים מאד

והפרנסה דחוקה עכשו! ולא ישים אל לבו, לא דעת ולא תבונה לאמר: אדרבא, מאחר שצרכי מרבים כל-כך, בודאי אני צריך להרבות הצדקה! כי זאת יודעים ומאמינים הכל שהכל מהשם יתברך, ואי אפשר לשום אדם להרויח אפלו פרוטה כל-שהוא, רק בישועת השם וחסדיו הנפלאים. והשם יתברך הזהירנו על זה כמה פעמים, לחוס על דל ואכיון ולתת לו בעין יפה, והבטיחנו על זה: "כי בגלל הדבר הזה יברכה וכו'" (עין פנים, שמרבה לדבר בגאות העשירים, שאין להם רחמנות על העניים וכו', אדרבא חורקים שניהם עליהם וכו', וכאלו כל העשירות והגדלה מניע רק להם וכו'). ובאמת כל הפרדות והבלבולים של כל העולם, הן העשירים או בינונים, הן שאר האנשים הרודפים אחר הממון והפרנסה בניעות גדולות ומרדות ויסורים ודאגות הרבה, כל זה נמשך רק ממניעת הצדקה, מחמת שאין נותנין צדקה ברוח ובפזור גדול, שעל ידי-זה מתגבר עליהם תאות ממון והקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם", "בעצבון תאכלנה", שהיא מרדת רדיפת הממון, עד שאין להם חיים כלל, כי הממון מכלה ימי חייהם ממש ועוקרת אותם משני עולמות, כי אי אפשר לשבר בשלמות תאות ממון ולהנצל מכל מרדת הממון והפרנסה, כי אם על-ידי צדקה, כמבאר בפנים. (הלכות קדושים - הלכה ג, אות ד לפי אוצר היראה - ממון ופרנסה, אות רנד; ועין ברית, אות קי)

טו

ולא ירע לבבך בתתך לו

עקר התגלות הרצון על-ידי צדקה, כשמשבר אכזריות לבו ומהפכו לנדיבות ורצון, שעל-ידי זה נתהפך הרגו לרצון, וזוכה להמשיך הארת הרצון בזה העולם עשיה, שבו עקר אהיות הרגו והדין, וזה בעצמו בחינת הצדקה, כי מבחינת העשיה והרגו משם עקר העניות, ועל-כן על-פי רב העני הוא בכעס ורגו תמיד. וזה הנדבן שבטל בחינת הרגו והאכזריות שבלב ומהפכו לרחמנות ורצון ונדיבות לב, משפיע מנדבת לבו להעני, על-ידי זה הוא ממשיך הארת הרצון לבחינת עשיה ומהפך העשיה והרגו לרצון. וגם בחוש נראה זאת, כי זה העני שהיה מתחלה בצער ורגו והיה כמו מתרעם על מדותיו חס ושלום, ועכשו על-ידי הצדקה נתרצה ונתפס ונתבטל הרגו שנאחז בו בתחלה ונמשך עליו בחינת הארת הרצון. נמצא שעל-ידי הצדקה הוא מהפך הרגו בחינת עשיה לרצון, שזה עקר ירידת האדם לעולם הזה, וזה עקר כלליות כל המצוות שבתורה כמבאר בפנים. ועל-כן שקולה מצות צדקה כנגד כל

התורה בלה במאמר רבותינו ז"ל, וזה שהזירה תורה ולא ירע לבבך בתתך לו וכו', כי עקר הצדקה הוא הרצון הטוב להפך הרגו והאכזריות לרצון. (הלכות ערב - הלכה ג, אותיות ח י יא לפי אוצר היראה - צדקה וגמילות חסדים, אות עא)

טו"ח

וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה

עקר עצבות ודאגות הפרנסה הוא מחמת שאין לו בטחון בהשם יתברך, ועקר פגם וחסרון הבטחון נמשך רק מבחינת הזמן והמקום. כי באמת השם יתברך משפיע שפעו הטוב תמיד בלי הפסק רגע, רק כשהשפע באה בזה העולם הגשמי שהוא במקום וזמן, אזי מכרח השפע להתלבש במקום וזמן. ועל-כן אין השפע של פרנסה ועשירות נמשכת כי אם במקום וזמן ידוע, כמו שנראה בחוש, שיש זמן שהאדם מרויח ויש להפך; וכן במקום, שבמקום זה מרויחין ובמקום אחר להפך. ומחמת זה עקר דאגת הפרנסה מחמת שלפעמים נתעכב שפע פרנסתו, על-כן עולה דאגת פרנסתו על לבו ודואג מה יאכל למחר, ומחמת זה הוא רודף אחר פרנסתו ביגיעות גדולות, וסוף כל סוף אינו משיג פרנסתו כי אם כשיבוא עתו וזמנו. ואם היה לו שכל אמתו והיה מאמין בהשם יתברך שהכל ממנו יתברך, רק שצריכין להמתין ולחלל להשם עד שיבוא זמנו ועתו, אז לא היה רץ ומתנגע אחר פרנסתו בל-בך, כי השם יתברך יתן לו פרנסתו בעתו בסבה קלה, כי אף-על-פי שההכרח שיעשה האדם איזה עבדא קלה בשביל פרנסה, במאמר רבותינו ז"ל על פסוק: "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", כי אי אפשר להמשיך השפע בזה העולם כי אם על-ידי בליים, ועל-כן מכרחין לעשות איזה עסק ומשא-ומתן, כי על-ידי-זה עושין בליים וצנורות לקבל השפע; אבל באמת אין העסק עקר כלל, רק עקר הפרנסה מהשם יתברך ובהשגחתו לבד, כי אין אדם יודע במה משתפר. ועל-כן אסור להאדם לדהק את השעה, לרדף אחר הפרנסה ביגיעות גדולות, כאלו, חס ושלום, הפרנסה תלוי בזה לבד, כי אדרבא על-ידי-זה נתמעט פרנסתו, כי כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו, כי אין צורך לו לעשות משא-ומתן ועסק, רק לצאת ידי מצות עשית משא-ומתן באמונה כדי לעשות איזה כלי וצנור לקבל ההשפעה כנ"ל, וכל מה שיעשה יוצא בזה. וזהו: "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", הינו בכל מה שתעשה, יהיה מה שיהיה, אפלו דבר קל וקטן, יברכך ה'. כאשר נראה בחוש ברוב בני-אדם, שכמה פעמים שהם רצים ורודפים מאד אחר הפרנסה כמה זמנים

ביגיעות גדולות, ואין עולה בידם שום רוח ומאומה לא ישאו בעמלם, ואחר-כך השם יתברך מרחם עליהם ומזמין להם פרנסה, ולפעמים אפלו עשירות גדול בסבה קלה מאד, שהיא כמעט בלי שום דרך הטבע, וכל העולם מלא ממעשיות כאלו, שהם שכיחים מאד בעולם כמעט בכל אחד ואחד שעוסק במשא-ומתן. ואם היה לו שכל והיה סומך עצמו בתחלה על השם יתברך ולא היה דואג כלל, אזי לא היה צריך כלל יגיעות כאלו שהיה לו בחנם, וכשהיה מגיע הזמן, היה מזמין לו השם יתברך פרנסתו בסבה קלה כנ"ל, ולא די שאינו מרויח כלל על-ידי דאגתו ועצבונו ויגיעות רבות ומרחות עצומות שלו, אדרבא הוא מפסיד שפע פרנסתו על-ידי-זה. כי באמת עקר שפע הפרנסה נמשכת מבחינת למעלה מהזמן והמקום, רק שבזה העולם מכרח הפרנסה להתלבש בזמן ובמקום, אשר מחמת זה צריכין לעשות איזה עסק ומשא-ומתן בשביל פרנסה, כדי לעשות בלי שתוכל השפע להתלבש בזה העולם כנ"ל. ועל-כן כשהוא מאמין שהכל מלמעלה, על-ידי-זה נתקשר הזמן והמקום לבחינת למעלה מהזמן והמקום, ואזי יש לו פרנסה בשפע, כי הוא מקשר לשרש ההשפעות על-ידי אמונתו ובטחונו בהשם. אבל כשהוא רץ אחר פרנסתו ביגיעות גדולות, אזי הוא נמשך ונתקשר ביותר לבחינת מקום וזמן ומפריד בין הזמן והמקום לבין בחינת למעלה מהזמן והמקום, ועל-ידי-זה נתרחק משרש ההשפעות, ועל-כן קשה לו למצא פרנסתו, ואפלו בשמגיע לו מעט פרנסה, בהכרח שתהיה ביגיעה גדולה ועצומה מאד. וזה: 'כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו', כי כל מה שנמשך אחר הזמן ביותר ודוחק את השעה, הוא נתקשר ונתאחו ביותר בבחינת זמן ומקום ונתרחק ביותר משרש ההשפעה, שהוא בבחינת למעלה מהזמן והמקום, ועל-כן השעה דוחקתו 'השעה' דיקא, מחמת שנתקשר ביותר לבחינת שעה וזמן, ועל-כן יש לו דחק יותר, כי נתרחק פרנסתו לזמן רחוק ולמקום רחוק ביותר, עד שלפעמים צריך לגוד על-ידי-זה למקומות רחוקים ביותר ובהמשך הזמן הרבה בשביל פרנסתו. אבל הנדחה מפני השעה ומאמין שהכל מהשם יתברך, ובוטח בהשם יתברך שונדאי יתן לו פרנסתו בזמנו בסבה קלה, אזי הוא מקשר ביותר לבחינת למעלה מהזמן והמקום, ואז השעה נדחית מפניו, כי זוכה על-ידי-זה למעט ולבטל בחינת הזמן והמקום, ושולח לו השם יתברך פרנסתו כמעוט זמן ובקרוב מקום. ואם היה זוכה האדם לבטחון חזק מאד, אזי לא היה צריך לעשות שום סבה בשביל פרנסה, והיה נעשה הכלי והצנור של פרנסה על-ידי הבטחון בעצמו, כי על-ידי בטחון נעשה בלי לקבל השפע היורד מלמעלה, כמבאר

במקום אחר. (הלכות רבית - הלכה ג לפי אוצר
היראה - בטחון, אות ד)

הכל הולך אחר ההתחלה. (הלכות בכור בהמה
טהורה - הלכה ג, אותיות ב ג לפי אוצר היראה -
אמונה, אות קמז)

טו, ט

כל הבכור ... תקדיש לה' אלקיך

עקר שלמות האמונה הוא שיסלק דעתו וחקמתו
לגמרי, וישים עצמו בבהמה, ויאמין בהשם יתברך
ובצדיקים האמתיים באמונה שלמה לבד. כי עקר
האמונה הוא במה שאין השכל מבין, כי במה
שמבינים בשכל אין שיהא אמונה, על-כן עקר
האמונה הוא בבחינת "ואני בער ולא אדע, בהמות
הייתי עמך", ובבחינת "אדם ובהמה תושיע ה'",
ודרשו רבותינו ז"ל: אלו בני-אדם שערומין בדעת
באדם הראשון ומשימין עצמם בבהמה, וכמו שאמר
שלמה המלך, עליו השלום: "כי בער אנכי מאיש,
ולא בינת אדם לי", וכתב: "אמרתי אהבמה, והיא
רחוקה ממני". וזהו עקר החכמה הגדולה שבכל
החכמות, לסלק דעתו ושכלו וחקמתו לגמרי ולסמוך
רק על אמונה לבד, ועל-ידי-זה יזכה ברבות הימים
להשכיל ולהבין השגות וחקמות אלקות אמתיות,
מה שאי אפשר בשכל אנושי להשיג; ובלבד שלא
יעמיד זאת לנסיון, רק יתהלך בתמימות ובפשטות
באמונה ישירה באמת. נמצא, שאמונה הקדושה היא
בבחינת בהמה בני-ל; אך צריכין לשמר עצמו מאד
מאמונות בזביות, שלא יהיה פתי יאמין לכל דבר.
וזה בחינת בהמות טהורות ובהמות טמאות,
שהזהירנו השם יתברך להבדיל בין הטמא ובין
הטהור, כי האמונה היא בבחינת בהמה.

וזה בחינת קדשת בכור בהמה טהורה שצריכין
לתן הבכור בהמה טהורה לכהן כי צריכין לברר את
האמונה הקדושה שהוא בחינת בהמה טהורה
מבחינת החתים בשרו שנתאחו בה בעת נפילתה
לבררה משם ולהעלותה לבחינת חותם דקדושה
במבאר במאמר "תקעו אמונה" (לקוטי מוהר"ן חלק
ב - סימן ה). ועל-כן צריכין לתן הבכור בהמה לכהן
שהוא קדוש לאלקיו. כי על-ידי זה מבקרין ההולדה
הראשונה מבחינת החתים בשרו שנתאחו בכל
ההולדות מחטא אדם הראשון שפגם בזה פידוע.
ועל-כן צריכין לקדש ההולדה ראשונה דהינו הבכור
לתנו לכהן שעל-ידי זה מעלין אותו לבחינת חותם
דקדושה בחינת פתוחי חותם קדש לה' שהוא הכהן
שנקרא קדוש כמו שכתוב קדוש הוא לאלקיו והוא
מקריב את הבכור על המזבח לקרבן ועל-ידי זה
מעלין ומבקרין הבהמה שהוא בחינת אמונה
מבחינת החתים בשרו שנתאחו חותם קדש
לה'. והעקר הוא הבכור שהוא הולדה הראשונה כי

טז, ג

למען תזכר את יום צאתך מארץ

מצרים כל ימי חיך

שהאדם צריך לזכר היטב היטב כל ימי חייו בכל
יום ויום את יום צאתו ממצרים, דהינו מה שיצא
ממצרים בחפזון קדם הקץ רק בחסדו, שמחמת זה
עובר עליו מה שעובר, כי בכל דור ודור חייב כל
אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים
(פסחים קמז:). על-כן צריכין לזכר בכל יום גדל
חסדו יתברך שהוציאנו ממקום שהוציאנו, שנהו
בחינת יציאת מצרים, ואף-על-פי שעתה עובר עליו
מה שעובר, בודאי החסד והטובה שעשה עמו ה'
יתברך בודאי אינו לריק חס ושלום, רק שצריך עתה
לעבר בענינים האלה ולהתנסות בהם, אבל סוף כל
סוף יגמר ה' יתברך את שלו מה שהתחיל ברחמי
להוציאנו ממצרים מתקף הסטרא אחרא כדי
לקרבנו לעבודתו יתברך, כי דבר אלקינו יקום
לעולם. (הלכות ברפת הפרות - הלכה ה, אות י)

טז, ט

שבעה שבעת ... ועשית חג שבועות

בארבעים ותשעה ימי הספירה מטהרין את עצמו
ממ"ט שערי ממאה, שהם כלולים בקלפת פרעה. אך
אף-על-פי-כן יש עדין קלפות ושקרים, שהם בחינת
שער החמשים לטמאה, שהוא בחינת קלפת לבן,
בחינת קלפת עמלק ואדום. אך בכח קבלת התורה
שקבלנו בשבועות, ביום החמשים, ושרש התורה
הוא משער החמשים של הקדושה, על-ידי-זה יכולין
להכניע ולשבר גם קלפות ושקרים אלו. ועל-כן
בשבועות, שהוא יום הכפורים, ובהבאת כפורים,
מוזכרין מעשה לבן, כמו שכתוב "ארמי אבד אבי",
כי אז נמשך כח להכניע ולבטל אותו. (הלכות סימני
בהמה ותיבה טהורה - הלכה ד, אות כב לפי אוצר
היראה - פסח ספירה, אות קא)

טז, ט

שבעה שבעת תספור לך מהחל חרמש

בקמה

כי אסור לקצר קדם קצירת העמר שהוא ראשית
קצירכם, כי מחמת חטא אדם הראשון נתערבבו כל
הדברים וצריכין כפה ברורים. ועקר הקלקול נגע
בהלחם היוצא מן הארץ, כמו שכתוב: ארורה

הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרָךָ וְכוּ' בְּזַעַת אַפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם וְכוּ'.
וּבִשְׂבִיל זֶה הָיָה גְלוּת מִצָּרִים. עַל-כֵּן צָרִיכִין לְקַדֵּשׁ
מָאד אֶת הַלֶּחֶם בְּשַׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁזֶה בְּחִינַת
מִצּוֹת אֲכִילַת מִצֵּה בַּפֶּסַח וְאֶסוּר חֶמֶץ. וְעַל-כֵּן אֶסוּר
לְקַצֵּר אֶת הַתְּבוּאָה קֹדֶם קְצִירַת הָעֵמֶר בְּמַחֲרַת
הַפֶּסַח, כִּי עַל-יְדֵי הָעֵמֶר שְׁעוּרִים מִתְּחִילִין לְתַקַּן
הַדְּבוּר, שְׁנוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵינוּ דְּבוּרִים חַמִּים כְּגַחְלֵי
אִשׁ, שְׁעַל-יְדֵי זֶה עָקַר נְתִינַת הַתּוֹרָה וְכִי מִי שֶׁרוּצֵה
לְהַמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה צָרִיךְ מִתְחַלֵּה לְהַמְשִׁיךְ
לְעַצְמוֹ דְּבוּרִים חַמִּים כְּגַחְלֵי אִשׁ, וּבִזְכוּת הַתּוֹרָה
שֶׁמְמַשְׂכִּין זֹכֶינ׳ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְכַדִּי לִילֵךְ לְאֶרֶץ-
יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ מִתְחַלֵּה הָרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דְבַת
הָאֶרֶץ וְלְהַעֲנִישׁם בְּחַרְבָּא וּקְטָלָא. וְכַח הַזֶּה צָרִיכִין
לְקַבֵּל מֵאֲדוּם הַמִּמְנָה עַל כָּל הָעַנְשִׁים וְחָרֵב כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב: "וְעַל חָרְבֵךְ תַּחֲיֶה" (בְּרֵאשִׁית כ"ז מ). וְעַל-
יְדֵי אוֹתִיוֹת הַתּוֹרָה שֶׁחָדַשׁ נְבִרָאִים בַּחוֹת רוּחַנִיּוֹת.
וְהֵן הֵן מִלְּאָכִים מִמֶּשׁ שֶׁמְקַבְּלִין הַכַּח מֵאֲדוּם הַנִּזְלֵל.
וְעַל-כֵּן אִזּוֹ מִתְחִיל לְהֵאִיר עֲלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַׁת קְבָלַת
הַתּוֹרָה, כִּי בֶן דְּרַבּוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁתְּכַף שֶׁהָאֲדָם מִתְחִיל
לְעַסֵּק וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אִיזָה דְּבַר שֶׁבְּקַדְשָׁה, תְּכַף
נִמְשָׁךְ עֲלָיו הָאָרֶה מְכַלֵּל הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, אַף עַל פִּי
שֶׁעֲדִין לֹא זָכָה לָזֶה, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית
אֲחֵרִית וּבְכַמְבָּאֵר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (לְקוּטֵי הַלְכוֹת
בְּרַבַּת הַרִיחַ הַלְכָה ד, אוֹתִיוֹת יח יט). וְעַל-כֵּן תְּכַף
שֶׁמִּתְחִילִין לְעַסֵּק בְּקְצִירַת הָעֵמֶר, נִמְשָׁךְ קְדֻשַׁת
אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שְׂזוֹכִין לְקַבֵּל הַחֶרֶב מֵעִשׂוֹ לְהַכְנִיעַ
הַמוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שֶׁאֲנִי מְכַנִּים עַצְמֵנו
לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, שְׁעַל-יְדֵי זֶה נוֹטְלִין מֵעִשׂוֹ כַּח הַחֶרֶב
לְהַכְנִיעַ הַמוֹנְעִים, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב שָׁם. וְעַל-כֵּן אֶסוּר
לְקַצֵּר שׁוּם תְּבוּאָה עַד שֶׁקּוֹצְרִין הָעֵמֶר, שֶׁאִזּוֹ נִמְשָׁךְ
הַמְנַל וְהַחֶרֶם שֶׁבּוֹ קוֹצְרִין הַתְּבוּאָה מִכַּח הַחֶרֶב
שֶׁמְקַבְּלִין מֵעִשׂוֹ עַל-יְדֵי קְדֻשַׁת קְבָלַת הַתּוֹרָה,
שְׁעַל-יְדֵי זֶה חוֹתְכִין וּמְבַעְרִין וּמְכַנִּיעִין הַשׁוֹנְאִים
וְהַמוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי אֲפֵלוֹ כְּשִׁי-יִשְׂרָאֵל עַל
אֲדָמָתָם בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל עֲדִין צָרִיכִין בְּכָל עֵת לְבַעַר
וּלְבַטֵּל מוֹצִיאֵי דְבַת הָאֶרֶץ רָעָה, שֶׁהֵם הַמוֹנְעִים
מִקְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שְׁעַל-יְדֵם הָיוּ כָּל הַקְּלֻקִּלִּים
וְהַפְּגָמִים כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהִתְנַבְּרוּ
הַמוֹנְעִים מֵהַקְּדוּשָׁה כְּלִכְדָּה עַד שֶׁהִסִּיתוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
לְמָה שֶׁהִסִּיתוּ עַד שֶׁנִּתְנַגְּרוּ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם
אוֹרְבִים תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל לְגַרְשׁם מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל
מֵהִסְתַּפַּח בְּגַחְלַת ה'. וְעַל-כֵּן אֲנִי צָרִיכִין
בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם בְּכַמְהָ מִצּוֹת
הַתְּלוּיוֹת בְּאֶרֶץ, הַכֹּל כִּדִּי לְבַרֵּר הַלֶּחֶם מִזְהֵמַת
הַנְּחָשׁ שֶׁמְשֵׁם כָּל הַמוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי אֲדָם
הִרְאִשׁוֹן נִתְנַרְשׁ מִקְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁמְשֵׁם נְבִרָא,
כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְיָל, שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַׁת
הַגֵּן-עֵדֶן שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם, וְאִזּוֹ נִתְקַלְלָה הָאֲדָמָה. עַל-כֵּן

אֲפֵלוֹ כְּשֶׁבָאִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים בְּרוּרִים
וְתַקּוּנִים גְּדוּלִים לְבַעַר הַמוֹנְעִים מִקְדֻשַׁת
אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא כָּלֵל קְדֻשַׁת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי.
וְעַל-כֵּן אִי אֲפִשֶׁר לְקַצֵּר הַתְּבוּאָה עַד שֶׁקּוֹצְרִין
הָעֵמֶר, שֶׁאִזּוֹ מִתְחִיל הַהֲכָנָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה כְּנִזְלֵל,
שְׁעַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עֲלֵינוּ קְדֻשַׁת הַתּוֹרָה, שְׁעַל-יְדֵי זֶה
נִמְשָׁךְ כַּח הַחֶרֶב שֶׁל עִשׂוֹ, שֶׁאֲנִי מְקַבְּלִין כַּח הַחֶרֶב
מִמֵּנוּ לְהַכְנִיעַ הַמוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּמְשֵׁם מְקַבֵּל
כַּח הַחֶרֶם וְהַמְנַל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶרֶב, לְקַצֵּר
הַתְּבוּאָה בְּקְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, לְבַרֵּר מִחֲטָא אֲדָם
הִרְאִשׁוֹן מֵהַקְּלָלָה שֶׁנִּתְקַלְלָה הָאֲדָמָה בְּעַבוּרוֹ בְּזַעַת
אַפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם. וְאִזּוֹ מִתְחִילִין לְסַפֵּר סְפִירַת הָעֵמֶר
שֶׁהוּא עָקַר הַהֲכָנָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, עַל-יְדֵי
שֶׁהִתְחַלְּנוּ לְתַקַּן הַדְּבוּר הַחֵם כְּגַחְלֵי אִשׁ עַל-יְדֵי
קְצִירַת וְהַקְּרַבַת הָעֵמֶר. וְעַל-כֵּן תְּלַתָּה הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה מִצּוֹת סְפִירָה מֵהַחֵל חֶרֶם בְּקָמָה, כִּי
הַחֶרֶם בְּחִינַת חֶרֶב, הֵינּוּ כִּי אִזּוֹ הַחֶרֶם בְּחִינַת
חֶרֶב מְקַבֵּל כַּח הַחֶרֶב הַנִּזְלֵל, שְׁעַל-יְדֵי מְבַעְרִין
הַמוֹנְעִים מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וַיֵּשׁ לְרַמּוֹ שֶׁזֶה בְּחִינַת
אוֹתִיוֹת "חֶרֶם", בְּחִינַת ח"ש מ"ר, הֵינּוּ שֶׁאִזּוֹ
מְקַבְּלִין הַדְּבוּר הַחֵם שֶׁהוּא בְּחִינַת ח"ש בְּחִינַת
חֶסֶם" בְּחִינַת חוֹת אִשׁ מְמַלְלוֹת, שֶׁמְקַבְּלִין אוֹתוֹ
מֵהַנְּשָׂמָה שֶׁנִּקְרְאוֹת מְרִים עַל שֵׁם הַמְּרִירוֹת שֶׁסוֹבְלוֹת
עַל שֶׁעָבוּד הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל דְּבָרֵיהֶם כְּגַחְלֵי אִשׁ (כְּמוֹבָא
בְּלֻקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א - סִימָן כ, עֵין שָׁם). וְזֵהוּ ח"ש
מ"ר, מ"ר זֶה בְּחִינַת הַמְּרִירוֹת שֶׁסוֹבְלוֹת הַנְּשָׂמָה
שֶׁמְשֵׁם מְקַבְּלִין כַּח הַדְּבוּר הַחֵם בְּחִינַת ח"ש, חוֹת
אִשׁ מְמַלְלוֹת וְכוּ' כְּנִזְלֵל. וְעַל-כֵּן אִזּוֹ בְּיוֹם קְצִירַת
הָעֵמֶר נִפְלוּ מִפְּלֵה גְּדוּלָה כְּמָה שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן
סַנְחֵרִיב וּמְדִין וְכוּ' וּבְפָרְטָה הֵמֶן עֲמַלְק יִמַּח שְׁמוֹ, כִּי
מְנָה וְכַה אֲבֵא לִיזִיל בַּה נְרַגָא. כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי חֶרְבּוֹ
שֶׁל עִשׂוֹ מְכַנִּיעִין וְהוֹרְגִין אוֹתָם, עַל-יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ
עֲלֵינוּ בְּחִינַת קְדֻשַׁת קְבָלַת הַתּוֹרָה, שְׁעַל-יְדֵי זֶה
לוֹקְחִין כַּח הַחֶרֶב מִמֵּנוּ לְהַכְנִיעַ הָאוֹיְבִים וְהַמוֹנְעִים
מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל הָאוֹיְבִים שֶׁעָמְדוּ עַל יִשְׂרָאֵל
כָּלֵם הִתְקַנְּאוּ בְּקְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְגַרְשׁ אֶת
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶצָם, וְעַל-כֵּן נִפְלוּ בְּיוֹם קְצִירַת הָעֵמֶר.
(הַלְכוֹת גּוֹלָה - הַלְכָה ה, אוֹת כט; וְעֵין קְצוּר לְקוּטֵי
מוֹהַר"ן חֵלֶק א - תּוֹרָה "תְּשֻׁעָה תְּקוּנִין" - סִימָן כ)

שְׂבָעָה שְׂבַעַת תְּסַפֵּר לְךָ מֵהַחֵל חֶרֶם בְּקָמָה תִּחַל לְסַפֵּר שְׂבָעָה שְׂבַעַת

הַנְּפַת הָעֵמֶר-שְׁעוּרִים, שֶׁהוּא מֵאֲכַל בְּהֵמָה, הוּא
בְּחִינַת מָה שֶׁמְעֵלִין וּמְנִיפִין וּמְרִימִין לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ
כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְהַרְצוּנוֹת שְׂאִינֵם טוֹבִים, שֶׁנִּפְלוּ
לְתַאוּוֹת הַבְּהֵמִיּוֹת, מְרִימִין וּמְעֵלִין אוֹתָן גַּם-כֵּן בְּכָלֵם

ביום טוב על ידי צדקה והכנסת אורחים, וכל זה בשביל התגלות הרצון הנ"ל שצריכין להמשיך ביום טוב כנ"ל (הלכות חל המועד - הלכה ג לפי אוצר היראה - שלש רגלים, אות ט)

טו,יא

ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ובנך ...

והגר והיתום

נצטוינו להביא קרבנות הרבה ברגלים, כי כל הקרבנות הם להכניע רוח הבהמיות ולהעלות מבהמה לאדם פידוע, להכניע חכמות הטבע שהוא בהמיות בסילות, ולקשר הטבע לרצון. ועל-כן הזהירה התורה ביותר לתן צדקה ברגלים, כמו שכתוב (דברים יב): ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ובנך וכו' והגר והיתום וכו' (וכמוכא בזהר הקדוש), כי אז צריכין ביותר כח הצדקה כדי להכניע מצח הנחש כדי שיתגלה מצח הרצון, כדי שנוזה על ידי זה לשמע קול הקריאה של יום טוב שקורא ומגלה את הרצון בבחינת מקרא קדש (שמגלה ומכריז שהכל מתנהג ברצונו יתברך, כמוכא בלקוטי תנינא - סימן ד, עין שם), ואז דיקא זוכין לשמחת יום טוב, כי עקר שמחת יום טוב הוא כפי מה שזוכין לשמע קול הקריאה של יום טוב, בבחינת (תהלים נח): ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחיץ בדם הרשע וכו' (כנ"ל במאמר הנ"ל). וזה שפרש רש"י על פסוק ושמחת הנ"ל: אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך, הינו אם תתן צדקה ותשמח את העניים, אז דיקא אשמח את שלך, כי אז דיקא תזכה לשמחת יום טוב, כי עקר שמחת יום טוב על ידי הצדקה דיקא, שעל ידי זה זוכין לשמע קול הקריאה של יום טוב שמגלה את הרצון, שזה עקר שמחת יום טוב כנ"ל:

וזה שאמרו רבותינו ז"ל לענין שמחת יום טוב (פסחים קט): אין שמחה אלא בבשר בהמה של קרבנות, כי עקר השמחה של יום טוב שהיא על ידי התגלות הרצון דיקא, על ידי שנוכעין חכמת הטבע, זה נעשה על ידי הקרבנות, שעל ידי זה מכניעין רוח הבהמיות שהוא בסילות, בחינת חכמת הטבע, ומעלין מבהמה לאדם - מטבע לרצון והשגחה שיודעין שהכל בהשגחתו יתברך כנ"ל. נמצא, שעל ידי הקרבנות נכניעין חכמת הטבע ונתגלה הרצון, וזה עקר שמחת יום טוב כנ"ל. על-כן עקר שמחת יום טוב בבשר הקרבנות דיקא כנ"ל.

ועל-כן מקרא הנ"ל: ושמחת לפני ה' אתה ובנך וכו' והגר והיתום וכו', נאמר על ענין הקרבנות, כי מאחר שהקרבנות, בפרט הקרבנות של יום טוב מקרא קדש, מגלין את הרצון, על-כן צריכין לתן

קבוץ הנפשות. וזה בחינת ספירת העמר שאחר-כך, שאז אנו עוסקין ללקט ולקבץ כל הנפשות הנפולין ולהביאם גם-כן תחת המספר והמנין דקדשה, שלא יהיה נעדר ונאבד שום אחד מהם. וזה בחינת ספירת הימים, שהם בחינת הוי' מדות הקדושים, שמשם יוצאין כל הנפשות, עד שזוכין על ידי זה אחר כך בשבועות שנתקבצין כל הנפשות יחד. ועל-כן נקרא עצרת, מלשון אסיפה וקבוץ, שזה בחינת ויחזן שם ישראל נגד ה' הנאמר במתן תורה, ואמרו רבותינו ז"ל: בלם כאיש אחד, שזה בחינת קבוץ וכלליות נפשות ישראל יחד, שעל ידי זה ממשיכין תורה, שזה בחינת קבלת התורה בשבועות. ועל ידי המשכת התורה ממשיכין השגחה שלמה מבחינת עינא פקיהא דלא נאם. וזה שסופרין שבועה שבועות, כנגד ז' גלדי עינא, שהוא בחינת ההשגחה; וצריכין לממני יומי וצריכין לממני שבועי וכו', עין פנים. וזה בחינת "מהחל הרמש בקמה תחל לספור" וכו', כי קצירת התבואה מן השדות הוא בחינת לקוטי וברורי הנפשות, פידוע. ועל-כן הנפת העמר שעורים דיקא מתיר הקציר, כי אז נכנע הסטרא-אחרא, ויש כח בידינו להעלות הנפשות הנפולין, שזה בחינת הנפת העמר כנ"ל. ומאז צריכין לספור, שהוא גם-כן מה שמלקטין ומקבצין כל הנפשות הנ"ל להביאם תחת הספירה והמנין כנ"ל. (הלכות שבועות - הלכה א לפי אוצר היראה - פסח ספירה, אות פה)

טו,יא

ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ...

והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך

עקר קדשת יום טוב הוא התגלות הרצון שמאיר ביום טוב על ידי החכמה הדור, שמקשר כל הרצונות לשרש הרצון, שהוא בחינת קדשת שבת, שמאיר בו רעוא דרעיון. ועל-כן עקר קדשת יום טוב תלוי בחכמי הדור, כמאמר רבותינו ז"ל: "אשר תקראו אתם" וכו', כי חכמי הדור יש להם כח זה לקשר כל הרצונות לשרש הרצון שהוא בחינת שבת. ועל-כן נקרא שבת תחלה למקראי קדש, כי המקראי קדש, שהם בחינת התגלות הרצון, מקבלין קדשתם משבת כנ"ל, ואז כשנתגלה הרצון אין צריכין לעשות שום עסק ומלאכה, כמבאר בפנים. וזה בחינת אסור מלאכה ביום טוב. ומחמת שעקר התגלות הרצון והכניעת מצח הנחש, שהוא שרש חכמת הטבע, הוא על ידי צדקה, על-כן נצטוינו ביותר לתן צדקה ביום טוב, כמו שכתוב: ושמחת לפני ה' וכו' והגר והיתום והאלמנה". וכן מבאר בזהר הקדוש גדל החיוב לשמח לב העניים

הָאֶרֶת הָרְצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶת פְּנִים, שְׂזוּכִין בְּרַגְלִים בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ שְׁעוֹלֵין שֵׁם בְּרַגְלִ: וְזֶהוּ "מָה יָפוּ פְּעֻמֶיךָ בְּנַעֲלִים בַּת נְדִיב", 'בַּת נְדִיב' דִּיקָא בְּחִינַת נְדִבַת לֵב, בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן שְׂזוּכִין בְּשְׁעוֹלֵין בְּרַגְלִ שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים בְּשָׁנָה שְׁעַל זֶה נֵאמַר מִקְרָא זֶה: 'מָה יָפוּ פְּעֻמֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שֵׁם. וְעַל־כֵּן הִזְהִירָה תּוֹרָה בְּיוֹתֵר לְתַת צְדָקָה בְּרַגְלִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְשִׁמַּחְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹקֶיךָ אַתָּה וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ וְהִגַּר וְהִיתוּם וְהֶאֱלַמְנָה וְכוּ'". וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל: אִם אַתָּה מְשַׁמַּח אֶת שְׁלִי אֲנִי מְשַׁמַּח אֶת שְׁלֶךָ. כִּי עֵקֶר שְׁמַחַת יוֹם־טוֹב הוּא כְּפִי הַתְּגַלּוֹת הָרְצוֹן שְׂזוּכִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל בְּחִינַת יִשְׁמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נָקָם פְּעֻמֵי יִרְחִץ וְכוּ', עֵינֵי שֵׁם. וְעֵקֶר הַתְּגַלּוֹת הָרְצוֹן הוּא עַל־יְדֵי צְדָקָה כְּנ"ל. וְעַל־כֵּן בְּיוֹם־טוֹב שְׂאֵז צְרִיכִין לְגַלּוֹת הָרְצוֹן, עַל־כֵּן צְרִיכִין אֲזִ לְהִרְבּוֹת בְּצְדָקָה כְּנ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה עֵקֶר שְׁמַחַת יוֹם־טוֹב, כִּי עֵקֶר הַשְּׁמַחָה עַל־יְדֵי הַתְּגַלּוֹת הָרְצוֹן. וְזֶהוּ: אִם אַתָּה מְשַׁמַּח אֶת שְׁלִי, דְּהֵינּוּ שְׂאֵתָה נּוֹתֵן צְדָקָה, אֲזִ אֲנִי מְשַׁמַּח אֶת שְׁלֶךָ, כִּי עֵקֶר הַשְּׁמַחָה עַל־יְדֵי הָאֶרֶת הָרְצוֹן שְׂזוּכִין עַל־יְדֵי צְדָקָה. (הַלְכוֹת עֶרֶב - הַלְכָה ג, אוֹת יח)

צְדָקָה מֵהֶם, לְהַזְמִין עֲלֵיהֶם עֲנִיִּים וְגַר וְיִתוּם וְכוּ', כְּדִי שְׁעַל־יְדֵי הַצְּדָקָה יִהְיֶה נִכְנָע מִצַּח הַנְּחָשׁ כְּדִי שִׁיתְגַּלֶּה מִצַּח הָרְצוֹן, כְּדִי שְׁעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב מִקְרָא קָדֵשׁ שְׁמַנְגְלָה אֶת הָרְצוֹן, שְׂזֶה עֵקֶר שְׁמַחַת יוֹם טוֹב בְּחִינַת: "וְשִׁמַּחְתָּ וְכוּ' — אִם אַתָּה מְשַׁמַּח אֶת שְׁלִי אֲנִי מְשַׁמַּח אֶת שְׁלֶךָ. 'מְשַׁמַּח' דִּיקָא, כִּי עֵקֶר שְׁמַחַת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא עַל־יְדֵי הַתְּגַלּוֹת הָרְצוֹן כְּנ"ל, תְּלוּי בְּצְדָקָה שְׁעַל־יְדֵי נִתְגַּלֶּה מִצַּח הָרְצוֹן, שְׂאֵז נִשְׁמָע קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב וְכוּ', שְׂזֶה עֵקֶר שְׁמַחַת יוֹם־טוֹב כְּנ"ל. (הַלְכוֹת דָּגִים - הַלְכָה ג, אוֹתִיּוֹת ו ז)

טז, טז

שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים בְּשָׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ

עֵקֶר הַקְּדֻשָּׁה לְהֵאֱמִין שֶׁהַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ וְלִכְסֹף וְלְהַשְׁתַּקֵּק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ תְּמִיד בְּרְצוֹן חֶזֶק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבְּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה ד (לְקוּטֵי תַנְיָנָא, עֵינֵי שֵׁם) עַל הַשְּׁלֹשׁ רַגְלִים שֶׁנִּקְרְאוּ מַחְמַת זֶה מִקְרָא קָדֵשׁ וְכוּ', עֵינֵי שֵׁם. וְעֵקֶר קְדֻשַׁת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא מִבְּחִינַת קְדֻשֵׁי קְדֻשִׁים שְׂשֵׁם עֵקֶר הַקְּדֻשָּׁה, כִּי קְדֻשֵׁי קְדֻשִׁים בְּחִינַת רַעוּא דְרַעוּיִן, רַעוּן שֶׁבְּרַעוּנוֹת, כִּי הָרְצוֹן נִקְרָא קָדֵשׁ וְעַל־כֵּן בְּחִינַת רַעוּן שֶׁבְּרַעוּנוֹת הוּא בְּחִינַת קְדֻשֵׁי קְדֻשִׁים. וְעַל־כֵּן בְּשְׁלֹשׁ רַגְלִים הֵינּוּ צְרִיכִין לְעַלּוֹת לְרַגְלִ לְרֹאוֹת פְּנֵי ה' בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי שְׁלֹשׁ רַגְלִים הֵם מִקְרָאֵי קָדֵשׁ שְׂאֵז הַתְּגַלּוֹת הָרְצוֹן כְּמוֹכָא בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְעַלּוֹת אֲזִ לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ שְׂשֵׁם עֵקֶר הַתְּגַלּוֹת הָרְצוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רַעוּן שֶׁבְּרַעוּנוֹת בְּחִינַת קָדֵשׁ קְדֻשִׁים. וְזֶהוּ (דְּבָרִים טז) "שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים בְּשָׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה'". 'פְּנֵי ה' דִּיקָא זֶהוּ בְּחִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן שֶׁנִּקְרָא פְּנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל. וְזֶהוּ (שְׁמוֹת כג) "וְלֹא יִרְאוּ פְּנֵי רִיקָם". כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אוֹר הַפְּנִים שֶׁהוּא בְּחִינַת רַעוּן כִּי אִם עַל־יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹכָא בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל. וְעַל־כֵּן הַצְּרִיכוֹ אֲזִ בְּיוֹם־טוֹב לְהִבְיֵא קְרַבְנוֹת נְדָרִים וּנְדָבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת צְדָקָה נְדָבַת לֵב, בְּחִינַת רַעוּן, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ

שְׁלֹשׁ

שְׁבַע

לאחינו כל בית ישראל
הוצאת חומשים עם פירוש הלכות
 במחיר הקרן
125 ש"ח לסט (5 כרכים)
 פרטים והזמנה: **054-8429006** (מאיר)